

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศจะสามารถพัฒนาทั้งทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมให้ได้ผลสมความ
มุ่งหมายนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างมาประกอบกัน แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ทรัพยากร
มนุษย์ แม้นโยบายเกี่ยวกับกำลังคนตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3
ก็ได้เห็นถึงการเร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการ เติรมคนและใช้กำลังคนที่มีอยู่ให้
เป็นประโยชน์เช่นกัน¹ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวมีอยู่หลายวิธี แต่วิธีที่ดีและ
ให้ผลมากที่สุดก็คือการให้การศึกษาซึ่ง เริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา
ทั้งนี้โดยคาดหวังว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาเหล่านี้จะเป็นกำลังคนที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นองค์การกลางด้านบริหารงานบุคคลใน
ราชการพลเรือน และมีความรับผิดชอบในด้านกำลังคนของส่วนราชการต่าง ๆ นอกจาก
ได้รับมอบหมายหน้าที่เกี่ยวกับกำลังคนในรูปของการแบ่งส่วนราชการ การจัดอัตรากำลัง
และการกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในราชการพลเรือนแล้ว ยังได้รับมอบหมายให้เป็นผู้
ตระ เติรมและสรรหากำลังคนที่มีความรู้ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ ในระดับสูง เพื่อ
ไว้ในส่วนราชการต่าง ๆ อีกด้วย การสรรหากบุคคลเข้ารับราชการของคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือนมี 2 วิธี คือ วิธีแรกสรรหาจากบุคคลซึ่งสำเร็จการศึกษาจากทั้งในและ
นอกประเทศ วิธีที่สองคือสรรหาโดยส่งบุคคลที่ผ่านการสอบคัดเลือกไปศึกษาวิชาในแนวที่
เป็นความต้องการของส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งนี้โดยมีข้อมูลจากผู้รับทุนรัฐบาลจะต้องกลับ
มารับราชการชดเชยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 เทา ของระยะเวลาที่ไปศึกษา ณ ต่างประเทศ

¹สภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2515-2519 (พระนคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2514),
หน้า 445.

วิธีดังกล่าวนอกจากเป็นวิธีการสรรหาบุคคลในระดับสูงที่ดีแล้ว ยังสามารถควบคุมแหล่งคนที่มีความรู้สูงไว้พร้อมที่จะรับใช้ประเทศโดยตรงอีกด้วย

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้ดำเนินการจัดสรรทุนรัฐบาลมาตั้งแต่ ปี พุทธศักราช 2475 ปรากฏว่ามีผู้ได้รับทุนรัฐบาลไทยเป็นจำนวนมากกว่า 1,000 คน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการส่งผู้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษา ณ ต่างประเทศ ได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการติดตามและประเมินผลโปรแกรมการส่งผู้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการผู้หนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน มีความสนใจในเรื่องนี้มาก โดยมุ่งที่จะติดตามผู้ได้รับทุนรัฐบาลไทยทั้งในด้านค่าใช้จ่ายตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นอย่างไร มีความสูญเสียเปล่าทั้งทางด้านเรียนซ้ำกว่ากำหนดหรือไม่ ตลอดจนมุ่งประเมินว่าโปรแกรมการส่งผู้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ผู้วิจัยคาดหวังผลจากการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในการปรับปรุงระบบการคัดเลือกและดูแลผู้รับทุนรัฐบาลไทยในรุ่นต่อ ๆ ไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโปรแกรมการส่งผู้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อในชั้นปริญญาโท หรือ ปริญญาเอก ณ ต่างประเทศ ว่าประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่
2. เพื่อคำนวณหาค่าใช้จ่ายรายหัวโดยเฉลี่ยของผู้รับทุนรัฐบาลไทย
3. เพื่อศึกษาการกระจายของผู้รับทุนรัฐบาลไทย ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

เพศ อายุ ภูมิลำเนา

สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากผู้สมัครสอบแข่งขันเพื่อรับทุนรัฐบาลไทยในแต่ละปีมีจำนวนมาก แต่ปรากฏว่าสามารถสอบผ่านเกณฑ์การคัดเลือกเพื่อรับทุนรัฐบาลไทยทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทได้เป็นจำนวนน้อย กล่าวคือ ในระหว่างปีงบประมาณ 2511 ถึง 2519 มีจำนวนทุนที่เปิดสอบถึง 1022 ทุน ปรากฏว่ามีผู้สอบได้เพียง 557 ทุน หรือร้อยละ 54.50 เท่านั้น² ดังนั้นผู้ที่ผ่านการสอบแข่งขันได้รับทุนรัฐบาลไทย จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นอย่างดี ควรจะศึกษาสำเร็จภายในเวลาและกลับมารับราชการตามสัญญาที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นผู้กำหนด ประกอบทั้งการเปิดรับสมัครสอบดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปสมัครสอบได้โดยไม่จำกัดเพศและภูมิลำเนา และการที่เพศชายและหญิงต่างก็มีความสามารถทางสมอง เท่าเทียมกันอีกทั้งผู้มีความสามารถทางสมองก็ก็มีโอกาสที่จะมีภูมิลำเนาอยู่ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคได้เท่า ๆ กัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยตามลำดับดังนี้ คือ

1. โปรแกรมการคัดเลือกผู้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อชั้นปริญญาโท หรือปริญญาเอก ณ ต่างประเทศ ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพกล่าวคือผู้รับทุนรัฐบาลไทยสามารถศึกษาได้สำเร็จตามกำหนดเวลาในสาขาวิชาที่กำหนด และกลับเขามารับราชการทุกคน
2. สัดส่วนระหว่างผู้รับทุนรัฐบาลไทยที่เป็นชาย และหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
3. สัดส่วนระหว่างผู้รับทุนรัฐบาลไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การติดตามผลการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทยนั้น ติดตามเฉพาะผู้ที่เริ่ม

²สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, "การจัดสรรทุนรัฐบาลประจำปีงบประมาณ 2520 (กรุงเทพฯพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2519), หน้า 7.

ไปศึกษาในระดับปริญญาโทจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ซึ่งอาจศึกษาสำเร็จเพียงระดับปริญญาโท หรือ ศึกษาต่อจนกระทั่งสำเร็จระดับปริญญาเอกก็ได้ แต่แต่ความต้องการของสวนราชการที่ผู้รับทุนจะต้องมาปฏิบัติงานชดใช้ เป็นผู้กำหนด

2. การติดตามผลการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทย ไซชอมูลเกี่ยวกับผู้รับทุนรัฐบาลไทยที่เริ่มไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศในระดับปริญญาโท ทั้งในยุโรป อเมริกา และ เอเชีย ซึ่งสอบแข่งขันได้รับทุนรัฐบาลตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นผู้จัดสอบ ตั้งแต่รุ่นปีพุทธศักราช 2511-2517 รวม 7 รุ่น

3. การประเมินโปรแกรมการคัดเลือกผู้รับทุนรัฐบาลไทย พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการส่งผู้รับทุนรัฐบาลไทยไปศึกษา ณ ต่างประเทศ ประกอบกับการพิจารณาประสิทธิภาพทางการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทยในแง่ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ทั้งนี้มีได้คำนึงถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการศึกษา

X 4. ลักษณะความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาในการวิจัยเรื่องนี้พิจารณาเฉพาะ 2 ลักษณะ คือ การเรียนช้ากว่ากำหนด และ การออกก่อนสำเร็จการศึกษา

ขอตกลง เบื้องต้น

1. การคัดเลือกผู้รับทุนรัฐบาลไทยของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมีความเป็นมาตรฐานเหมือนกันทุกปี

2. การอนุมัติผลการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทยซึ่งไปศึกษา ณ ต่างประเทศ อยู่ในสภาพเดียวกัน และ เชื่อถือได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้รับทุนรัฐบาลไทยส่วนใหญ่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือ มหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับทัดเทียมกัน

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

เนื่องจากแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ผู้เก็บและบันทึกข้อมูลอาจเก็บและบันทึกไว้คลาดเคลื่อน ตัวอย่าง เช่น ผลการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทยมีไม่ครบทุกภาค หรือ แฟ้มประวัติของผู้รับทุนรัฐบาลไทยที่เรียนสำเร็จมาเป็นเวลานานมีไม่ครบทุกคน เป็นต้น ซึ่งอาจมีผลทำให้การวิจัยคลาดเคลื่อนไปด้วย แต่ผู้วิจัยคาดว่าผู้บันทึกได้พยายามบันทึกข้อมูลให้ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด เพราะ เป็นการบันทึกตามหน้าที่ราชการ ดังนั้นความคลาดเคลื่อนดังกล่าวคงจะมีน้อยมาก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หมายถึง กลุ่มบุคคลซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และกรรมการซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในหลักราชการ ซึ่งรับราชการ หรือเคยรับราชการ ในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอธิบดี หรือเทียบเท่ามาแล้ว และมีได้เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ ในพรรคการเมือง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกิน เจ็ดคน โดยต้องเป็นข้าราชการพลเรือนซึ่งรับราชการ อยู่ไม่น้อยกว่าสามคน และมีเลขาธิการ ก.พ. เป็น กรรมการโดยตำแหน่ง

ผู้รับทุนรัฐบาลไทย

หมายถึง ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกได้รับทุนรัฐบาลไทยไป ศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามความต้องการของ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ฝ่ายพลเรือน ที่ดำเนินการ จัดสอบโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สาขาวิชา

หมายถึง สาขาวิชาที่ผู้ได้รับทุนรัฐบาลไทยได้รับมอบหมาย
ให้ไปศึกษาตามความต้องการของส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่ง
ประกอบด้วย 4 สาขา ดังนี้

1. สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ธรณีวิทยา อุตุนิยมวิทยา ฯลฯ
2. สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ได้แก่ แพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ พยาบาล เกษษศาสตร์ กายภาพบำบัด สาธารณสุขศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ฯลฯ
3. สาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา การธนาคาร บริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ วารสารศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารไปรษณีย์ ภูมิศาสตร์ ฯลฯ
4. สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ บรรณารักษ์ ปรัชญา สถาปัตยกรรม มัธยมศึกษา ฯลฯ

ผู้รับทุนรัฐบาลไทยที่เรียนสำเร็จ หมายถึง ผู้รับทุนรัฐบาลไทยที่เรียนจบครบตามหลักสูตรและสอบได้ ได้รับปริญญาตามที่กำหนด ซึ่งอาจสำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่กำหนดหรือช้ากว่ากำหนดก็ได้ ทั้งนี้เวลาที่กำหนดไว้สำหรับผู้ศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกเป็น 24 และ 36 เดือนตามลำดับ

ผู้รับทุนรัฐบาลไทยที่ออกก่อนสำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้รับทุนรัฐบาลไทยที่ศึกษาตามสาขาวิชาที่กำหนดแต่ไม่สำเร็จตามหลักสูตร ต้องออกกลางคันโดยไม่ได้รับปริญญาตามที่กำหนด

ความสูญเสียไปลาทางการศึกษา หมายถึง ความสูญเสียไปลาของการศึกษาในรูปการ เรียนช้ากว่ากำหนดและออกก่อนสำเร็จการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทย

ระยะเวลาที่ใช้ศึกษา

หมายถึง ระยะเวลาที่ศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งปริญญาที่กำหนด ไม่รวมการปฏิบัติงานเพิ่มเติมหลังจากที่สำเร็จการศึกษาแล้ว

จำนวนเดือนที่ผู้รับทุนรัฐบาลไทยควรใช้ศึกษาตามหลักสูตร หมายถึง ผลคูณของจำนวนผู้รับ
 ทุนรัฐบาลไทยที่สำเร็จการศึกษา กับจำนวนเดือนตาม
 หลักสูตร เช่น ผู้รับทุนรัฐบาลไทยในระดับปริญญาโทรุ่น
 ปี 2511 มีจำนวน 50 คน สำเร็จการศึกษา 48 คน
 ดังนั้น จำนวนเดือนที่ผู้รับทุนรัฐบาลไทยรุ่นปี 2511
 ควรใช้ศึกษาตามหลักสูตรในระดับปริญญาโทเท่ากับ 48
 คน 24 ซึ่งเท่ากับ 1,152 เดือน เป็นต้น

จำนวนเดือนที่ผู้รับทุนรัฐบาลไทยใช้ศึกษาจริง หมายถึง ผลรวมของจำนวนเดือนที่ผู้รับทุน
 รัฐบาลไทย ใช้ศึกษาจริงทุกคนจนกระทั่งสำเร็จการ
 ศึกษา เช่นผู้รับทุนรัฐบาลไทยในระดับปริญญาโทรุ่นปี
 2511 มีจำนวน 50 คน สำเร็จการศึกษา 40 คน โดย
 ใช้เวลาศึกษาต่างกันดังนี้คือ สำเร็จ 35 คน ในเวลา
 24 เดือน สำเร็จ 3 คนในเวลา 30 เดือน และสำเร็จ
 2 คนในเวลา 40 เดือน ดังนั้นจำนวนเดือนที่ผู้รับทุน
 รัฐบาลไทยรุ่นปี 2511 ใช้ศึกษาจริงในระดับปริญญาโท
 เท่ากับ $35 \times 24 + 3 \times 30 + 2 \times 40 = 1,010$ เดือน ซึ่งเท่า
 กับ 1,010 เดือน

ค่าใช้จ่ายของผู้รับทุนรัฐบาลไทย หมายถึง ค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือค่าใช้จ่าย
 รายเดือน ค่าเล่าเรียน ค่าที่พัก ค่าหนังสือ ค่าขนส่ง
 ค่าเครื่องบิน และอื่น ๆ

ผลสัมฤทธิ์ของผู้รับทุนรัฐบาลไทย หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรของผู้รับทุน
 รัฐบาลไทย ซึ่งพิจารณาจากใบรายงานผลการการศึกษาของ
 ผู้รับทุนแต่ละคน

ประสิทธิภาพ หมายถึง ประสิทธิภาพทางการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทย
 ซึ่งพิจารณาจากระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาของผู้รับทุนรัฐบาลไทย